

“El Tractat de Lisboa. La legitimitat de la Unió Europea”.

Jordi Gangolells Isanta

Supervisat per Francesc Serra Massansalvador

Sumari: Introducció. 1.- El Tractat de Lisboa; 1.1.- Com s’hi arriba; 1.2.- Tractat de Lisboa envers Tractat Constitucional. Diferències de contingut; 2.- Legitimitat, democràcia i eficàcia; 3.- L’acció exterior; 4.- Conclusions; 5.- Referències bibliogràfiques.

Abreviatures: UE (Unió Europea); TUE (Tractat de la Unió Europea); TFUE (Tractat del Funcionament de la Unió Europea); TCE (Tractat de les Comunitats Europees); TCEEA (Tractat de les Comunitats Europees de l’Energia Atòmica); PESG (Política Exterior de Seguretat Comuna); PCSD (Política Comuna de Seguretat i Defensa); PE (Parlament Europeu); TC (Tractat Constitucional); TL (Tractat de Lisboa); SEAE (Servei Europeu d’Acció Exterior); COREPER (Comité de Representants Permanents).

Resum: La Declaració de Schuman posa l’inici a la integració europea, la qual posa de manifest l’interès dels estats europeus a cooperar i establir unes pautes de governança que fins avui dia es basen en lògica intergovernamental i supranacional. El fre al federalisme europeu i a la creació d’un Superestat únic amb la fallida Constitució Europea provoca una crisi existencial a la UE de la qual intenta sortir reforçada amb el Tractat de Reforma.

Introducció.

La Unió Europea es caracteritza per ser una organització d’integració regional que ha estat constituïda al llarg dels anys des de la fi de la Segona Guerra Mundial amb l’objectiu d’unificar el vell continent destrossat i dividit per la guerra i la Declaració de Schuman és el text que inicia la integració europea. Després de dècades, la Unió Europea (UE) ha hagut de fer front a les noves incorporacions, la qual cosa ha obligat a reestructurar i modificar el sistema institucional per adaptar-se a les noves circumstàncies.

Així doncs, en aquest informe es realitza una anàlisi del procés constitucional intentant establir quines són les millores que aporta el Tractat de Reforma al rescatar la UE de la crisi existencial a la qual estava sotmesa després dels referèndums negatius per part de França i Països Baixos. Altrament, s’intenta veure quines són les millores en legitimitat, democràcia, transparència i eficàcia en les institucions europees.

1.- El Tractat Lisboa.

1.1.- Com s'hi arriba.

Després de dècades la UE ha viscut una evolució en la seva integració per poder afrontar els nou reptes del món globalitzat. De fet, la UE ha realitzat diferents modificacions en el seu sistema institucional i el dret comunitari. Quan tot semblava arribar a bon port, la integració s'encalla en el procés d'unificació dels seus tractats en un marc constitucional, el qual sorgeix de la Declaració de Laeken de l'any 2001 sota una lògica federalista. Amb la creació d'una convenció amb representants dels governs nacionals, parlamentaris dels estats membres, representants del Parlament Europeu i representants de la Comissió sorgeix el text constitucional sota el nom de Tractat Constitucional o Constitució Europea que distribueix els poders de les institucions europees i presenta noves reformes en l'estructura de l'acció exterior de la UE després de la seva creació en el Tractat de la Unió Europea (TUE) com a un dels pilars fonamentals l'any 1993. Val a dir que la UE ha d'enfrontar-se a les futures incorporacions, a la globalització i a l'aparició de les noves tecnologies entre d'altres, així com convertir-se en un actor internacional amb la seva acció exterior.

Tanmateix, amb el text constitucional pretenia abolir els tractats que fins llavors regien el funcionament de la UE, de manera que amb un únic tractat es marques la pauta del funcionament d'actuació de la UE. Ara bé, en el procés constitucional, un cop aprovat el text el juny de 2003 i firmat a l'octubre de 2004, la UE no esperava topar-se amb el refredament del text per part dels estats membres. Segons Tajadura, aquest procés és contradictori, ja que es un text nascut de forma supranacional, i el fet de sotmetre'l a una ratificació o referèndum nacional provocaria que el projecte descarrilés (Tajadura, 2010; 5) ¹. És aquí on el projecte constitucional descarrila, ja que els ciutadans de dos estats membres, França i Països Baixos, el rebutgen en els seus referèndums. Ens trobem que un debat europeu es converteix en un impàs nacional provocant una crisi existencial dins la Unió, la qual cosa porta al Consell Europeu a imposa un període de reflexió de dos anys per plantejar una solució al problema. Serà amb l'entrada al govern de Sarkozy l'any 2007 i amb la presidència de torn d'Alemanya, amb Angela Merkel al capdavant, que es crearà la necessitat de sortir de la crisi existencial, rescatant parcialment el Tractat Constitucional en un nou text, el Tractat de Lisboa, el qual alguns teòrics afirmen que és un fracàs en la integració europea i se l'anomena el "Tractat sense ànima" o "el Tractat de la desconfiança" (Tajadura, 2010; 7 – Mariscal, 2007; 78) ². Un cop redactat el nou text i firmat pels vint-i-set estats membres la UE es creua altra vegada amb el rebuig de la població irlandesa un cop celebrat el seu referèndum. Serà en una segona votació per part del país irlandès i després que la UE acompleixi amb un protocol que el vot favorable permetrà l'entrada en vigor del Tractat de Lisboa

---

¹ Tajadura, J. (2010), *"El futuro de Europa. Luces y sombras del Tratado de Lisboa"*. Granada. Editorial Comares.

² Mariscal, N. (2007); *"De la Ratificación fallida de la Constitución al Tratado de Lisboa" en El Tratado de Lisboa: la salida de la crisis constitucional*. AEPDIRI. Iustel.

el desembre de 2009 reflectint l'efectivitat de la democràcia europea. Segons Aldecoa i Guinea hi ha dos factors que incideixen en la sortida de la crisi constitucional: els factors estructurals, la doble legitimació dels Tractats, i els factors coadjuvants, són la superació de la crisi política francesa amb la victòria de Sarkozy en les eleccions de 2007 i la eficaç presidència de Merkel, entre d'altres. Gràcies aquests factors "se conserva en gran medida el fondo, pero se cambia el formato", com va dir Merkel.³

1.2.- Tractat Lisboa envers Tractat Constitucional. Diferències de contingut.

El Tractat de Lisboa segons apunta Martín y Pérez de Nanclares⁴ i Aldecoa i Guinea⁵ és un tractat simplificat, que abandona la simplificació i la estructuralitat i que és extremadament complex. A simple vista el Tractat de Lisboa és una copia del Tractat Constitucional, encara que s'estableixen canvis a nivell estructural i de contingut. Amb la substancial recuperació del text constitucional, el Tractat de Lisboa manté vigents els tractats anteriors, el TUE i el Tractat de TFUE. Tanmateix, el Tractat de Lisboa, a *grosso modo*, completa el procés iniciat amb els Tractats de Amsterdam i de Niça, que ja iniciaven el camí a augmentar l'eficàcia i la legitimitat democràtica de la UE.

A *prima facie* el Tractat de Lisboa manté la personalitat jurídica i la cooperació reforçada entre els estats membres i complementa els tractats constitutius de la UE. Altrament el Tractat de Lisboa introdueix nous temes que no s'aportaven, com el canvi climàtic i l'energia, però també elimina conceptes i símbols com l'himne, la bandera, la moneda (Euro), la divisa i la identitat o ciutadania europea. També s'abandona el concepte de llei i llei marc, mantenint les tradicionals normatives, reglaments i directives de la UE i s'abandona la primacia del dret de la UE, encara que es recorda que el dret adoptat en el Tribunal de la UE genera jurisprudència. També s'elimina el terme Constitució i els seus derivats, no s'accepta el supòsit d'un superestat europeu, i segons Martín y Pérez de Nanclares "el abandono del termino constitución es una concesión del discurso político precisamente para salvar el contenido de la constitución"⁶ (Martín y Pérez de Nanclares, 2008; 39). També s'elimina el terme ministre que fa referència al Alt representant de la Unió en assumptes exteriors i política de seguretat.

Altrament, ambdós tractats incorporen els Drets Humans, adoptats en la Carta de Niça, que són de caràcter vinculant i que el Tractat de Lisboa introduirà al TUE. També mantenen la iniciativa legislativa ciutadana, considerat un mecanisme legitimador i democràtic. Com a novetat, el Tractat de Lisboa introdueix al Banc Central Europeu i al Tribunal de Comptes com a institucions formals i estructurals de la UE.

---

³"Documentos elecciones 2008: Tratado de Lisboa." Delegación Española en el Parlamento Europeo. Pàg 6.

⁴ Martín y Pérez de Nanclares, J. i Urrea, M., (2008); "Tratado de Lisboa". Real Instituto Elcano. Madrid. Marcial Pons.

⁵ Aldecoa Luzárraga, F. i Guinea Llorente, M. (2010); "La Europa que viene: El tratado de Lisboa". Marcial Pons. 2ª Ed.

⁶ Martín y Pérez de Nanclares, J i Urrea Corres, M. (2008). "Tratado de Lisboa". Real Instituto Elcano. Madrid. Ed. Marcial Pons. Pág. 39.

Així doncs, el Tractat de Lisboa integra els canvis en la composició del Parlament Europeu, la conversió del Consell Europeu com a institució, la creació de la presidència del Consell Europeu, la nova composició de la Comissió, a més del enfortiment del seu president. També el nou càrrec de l'Alt representat d'assumptes exteriors, que al mateix temps serà el vicepresident de la Comissió. Tanmateix, s'ha tenir en compte que en ambdós tractats la política exterior és un instrument, una eina basada en la cooperació interna de la unió i a nivell internacional.

2.- Legitimitat, democràcia, eficàcia.

Primordialment, el Tractat Constitucional pretenia reforçar la legitimitat i la democràcia de la Unió, modificant el TUE, el TFUE, el TCE i el TCEEA. Ara bé, el Tractat de Reforma ha mantingut les principals aportacions materials dins el pla estructural, institucional i competencial de la Unió i que modificava la Constitució Europea. Cal recordar que l'estructura de la UE és única, ja que es regeix per un sistema híbrid entre el intergubernamentalisme i el supranacionalisme. A *prima facie*, el Tractat de Lisboa aporta als Estats membres un pes proporcional a la seva població en el Consell i també són els responsables de designar-ne el seu President. El Parlament escollit per sufragi universal directe serà el responsable d'escollir el President de la Comissió i els parlaments nacionals tindran un paper rellevant en el control de les accions de la UE.

Weber destacava tres tipus de legitimitat. En primer lloc la tradicional, la consagració històrica o que atribueix el pas dels temps. En segon lloc la carismàtica, per heroisme o exemplaritat d'aquell que l'exerceix. I, finalment, la racional o legal, la qual pertany a la obediència dels preceptes jurídics positius. La UE no compleix amb les dues primeres visions, però sí en la tercera. La legal es basa en la responsabilitat d'elaboració normes generant legitimitat, la qual pertany a les institucions amb els processos de codecisió.

Aldecoa⁷ considera que el Tractat Constitucional té una legitimitat democràtica reforçada, ja que ha estat redactat per una instància política, la Convenció Europea⁸ i ha estat aprovat per consens per tots els estats membre. A més, aquest ha estat referendat en molts dels països membres. Per tant, com el Tractat de Lisboa és igual en contingut gaudeix de la mateixa legitimitat. Tanmateix, aporta transparència i legitimitat perquè les reunions dels Consells de Ministres han de ser públiques sempre que estiguin legislant. Ara bé, la majoria dels actes es realitzen en l'organisme COREPER, la qual cosa perjudica a la legitimitat i a la transparència del procés.

El Tractat de Lisboa brinda al Parlament Europeu i als Parlaments nacionals més protagonisme, els ciutadans tenen més capacitat per fer escoltar la seva veu i és més fàcil saber com es reparteixen les tasques dins la UE

---

⁷ Aldecoa, F. (2007); "El Tratado de Lisboa como salida al laberinto constitucional" en *El Tratado de Lisboa: la salida de la crisis constitucional*. AEPDIRI. Iustel.

⁸ Convenció Europea: composta per representants dels estats membres i representants dels ciutadans europeus.

i els seus estats membres. Per tant, la reforma institucional amb la introducció del sistema de doble majoria, un president estable pel Consell Europeu, un sistema de presidències més llarg, el reforç de la Comissió, l'augment de les capacitats del Parlament enfront el Consell Europeu, el procés legislatiu fomentat en la Codecisió, el reforç del principi de subsidiarietat, la proposta d'iniciativa legislativa ciutadana, com a símbol de democràcia participativa i la doble legitimitat, garantida pels estats i pels ciutadans, reforça la legitimitat democràtica de la UE.

Cal esmentar que el Tractat de Lisboa ha renovat el mandat d'uniformitat consagrant el principi de proporcionalitat decreixent i establint, a més, que el Parlament esta compost per representants dels ciutadans de la Unió. Ara bé, estudiosos com Victoriano Ramírez⁹ han presentat propostes adequades per una distribució equitativa i proporcional de manera que es maximitzi la legitimitat i la estabilitat del sistema democràtic. Per aquest motiu Ramírez presenta en el seu mètode parabòlic la forma de repartir els escons de forma equitativa i democràtica respectant el principi de proporcionalitat decreixent, de manera que els estats més grans tenen més escons que els petits, però menys escons dels que els correspondrien en proporció a la seva població, mentre que als més petits passa tot el contrari.

Tanmateix, la legitimitat que un Parlament electe i que ha vist reforçat els seus poders en les diferents reformes dels Tractats, ha aportat al conjunt institucional comunitari una redistribució de les competències que s'ha vist minvada, sens dubte per la baixa participació en les cites electorals Europees. Tot i que el Parlament Europeu ha guanyat més pes com a colegislador, el dèficit democràtic segueix sent un problema en la construcció europea, ja que la actual crisi ha posat de manifest que la imposició de governs tecnòcrates perjudiquen la legitimitat i la democràcia europea.

3.- Acció exterior.

El SEAE és un òrgan creat en el Tractat de Lisboa per aplicar la política exterior de la UE. Aquest esta sotmès a la figura que el mateix tractat crea, l'Alt Representant de la Unió per a Assumptes exteriors i Política de Defensa el qual es el responsable de la direcció i elaboració de la PESC i la PCSD, presideix el Consell Europeu d'assumptes exteriors i ostenta la vicepresidència de la Comissió. Tanmateix, el SEAE assisteix a la Secretaria General del Consell, la Comissió i als serveis diplomàtics dels estats membres per tal de garantir la coherència de l'acció exterior europea. Es cert que el Tractat de Lisboa pretén eliminar els pilars que s'estableixen en el Tractat de Maastricht intentant que s'adopti mitjançant un procediment legislatiu ordinari, però també és cert que avui dia continuen aplicant-se les polítiques intergovernamentalistes a la PESC. Per tant en aquest aspecte el Tractat de Lisboa presenta deficiències democràtiques davant l'acció

---

⁹ Ramírez González, V. (2007). *"El método parabólico para distribuir los escaños del Parlamento Europeo entre los Estados de la Unión Europea"*. Real Instituto Elcano. Núm. 63.

exterior de la UE, ja que els estats membres no tenen la voluntat de comunitaritzar-la, de manera que la política exterior queda sota una lògica intergovernamental i una lògica comunitària.

Ara bé, la UE és un actor influent en el comerç, el desenvolupament i l'assistència internacional i pretén seguir sent un referent en el Sistema Internacional. Ara bé, el fet de que la UE no hagi comunitaritzat les seves polítiques exteriors provoca certa confusió a nivell exterior i planteja problemes de coordinació en la separació dels tres pilars, però la figura de l'Alt Representant ajuda a millorar la coherència de les decisions de la UE. Cal tenir en compte que no es la única figura que representa a la UE, ja que el President de la Comissió s'encarrega de la representació a nivell mundial mentre que l'Alt Representant ho fa a nivell de la PESC. Així doncs, la política exterior de la UE no resideix en una sola figura, sinó que esta repartida en les diferents institucions.

Amb la creació d'aquesta figura i del SEAE els estats petits de la UE obtenen més presència exterior a menys cost, i no interfereixen en la política exterior dels estats membres. De fet, el Tractat de Lisboa intenta apropar els posicionaments dels països membres de la UE per adoptar una veu única, per tal de augmentar la capacitat de la representació exterior, crear una imatge pròpia verídica.¹⁰ També amplia les competències de la UE on *“se prevé la posibilidad de instaurar una cooperación reforzada entre los estados miembros que deseen trabajar más estrechamente en el ámbito de la defensa. Además, el Tratado establece que los Estados miembros pongan a disposición de la UE la capacidad civil y militar necesaria para aplicar la política exterior y de seguridad común y establece, asimismo, el papel de la Agencia Europea de Defensa.”*¹¹

Altrament, hi ha dues maneres de realitzar el policy-making. Primerament, emprant el mètode comunitari que es basa en el principi de l'interès comú. O bé, amb el mètode intergovernamental que es basa en el principi que els governs retenen el control sobre el policy-making. Un dels problemes que es plantegen en matèria de política exterior es la rotació de la presidència, ja que no permet implementar les polítiques adequadament i que és un actor nacional momentani, el qual pot estar defensant els seus propis interessos. Tanmateix, la política exterior de la UE pateix de dèficit democràtic, de manera que el Parlament hauria de ser més ràpid, coherent i efectiu en la participació de la política exterior. Ara bé, la PESC al ser una política intergovernamental queda legitimada pels parlaments nacionals.

---

¹⁰ “se ponen en juego todas las capacidades económicas, humanitarias, políticas y diplomáticas de Europa para fomentar sus intereses y valores en todo el mundo, respetando los intereses particulares de los Estados miembros en el marco de las relaciones exteriores”. EUROPA: El Tratado en pocas palabras. http://europa.eu/lisbon_treaty/glance/index_es.htm, Abril 2010.

¹¹ Su Guía sobre el Tratado de Lisboa, Luxemburgo: Oficina de Publicaciones Oficiales de las Comunidades Europeas, 2009. Pág.: 7

4.- Conclusions

Sens dubte el Tractat de Lisboa esta sent un tractat clau per al futur europeu, ja que permetrà l'adequació a la dinàmica internacional i permetrà a la UE desenvolupar tot el seu potencial garantint els principis de democràcia, transparència, legitimitat i eficàcia.

Ara bé, la falta de legitimació per part del Parlament Europeu i la legalitat a nivell nacional pot tenir conseqüències negatives a llarg termini en el projecte d'integració europea, ja que la societat percep que les decisions sobre les mesures que s'adopten provenen de la imposició d'uns pocs i no de la majoria. Tanmateix el Consell Europeu com a òrgan executor, només té el recolzament sobre l'elecció de cada representant a nivell individual i nacional, i no pas a nivell europeu. En aquest nivell, la legitimitat hauria de passar necessàriament per la inclusió del Parlament Europeu en totes les presses de decisions.

La UE és un projecte que ha fet la seva aparició recentment i que en el pas temporal ha acollit gran part dels països del continent, però no hem de confondre que la UE no és Europa. Tanmateix, hem d'evitar caure en l'error de creure que tot el que esta fora de la UE ha de ser ignorat, ja que la UE té el seu procediment i les seves polítiques de veïnatge i d'acció exterior. Tanmateix, el Tractat de Lisboa deixa clars els límits del projecte europeu com a unió política, ja que posa fre a la visió federal i mante la lògica intergovernamental de la unió de nacions europees.

El SEAE i les delegacions de la Comissió assumeixen un paper consular i aporten la visió europea als serveis diplomàtics dels estats membres. Amb el SEAE podria crear-se un veritable cos diplomàtic de la Unió, però encara s'està lluny d'aquest objectiu que depèn de les funcions que finalment se li atribueixin.

Per tant, s'ha intentat aconseguir més coherència en relació a política exterior i una millor articulació. La personalitat jurídica única de la Unió fortifica el seu poder de negociació, convertint-la en un actor més eficaç a escala internacional i un soci més visible per a altres països i organitzacions internacionals tot i la marcada tendència en la renacionalització de la política exterior.

7.- Referències bibliogràfiques.

- Aldecoa Luzarraga, F. (2002), *La integración europea. Análisis histórico-institucional con textos y documentos*, Madrid, Tecnos.
- Aldecoa Luzarraga F. (2010), *La Europa que viene : el Tratado de Lisboa : [versiones consolidadas del Tratado de la Unión Europea y del Tratado de funcionamiento de la Unión Europea]*, Madrid, Marcial Pons, 2ª Ed.

- Balaguer Callejón, F. (2007). *“La Constitución Europea tras el Consejo Europeo de Bruselas y el Tratado de Lisboa”*. ReDCE. Núm. 8. Pág. 11 – 41.
- Barbé, E. i Herranz, A. (2007). *Política exterior y Parlamento Europeo: hacia el equilibrio entre eficacia y democracia*. Barcelona. Institut Universitari Estudis Europeus. Universitat Autònoma de Barcelona.
- Comisión Europea (2010). *“Lisbon Strategy evaluation document”*. Bruselas, European Commission Staff Document SEC114 final, 2 de febrero.
- Cortés Martín, J.M. (2009). *“El Tratado de Lisboa y las Regiones”*. Revista de Estudios Regionales. Núm. 86. Pág. 261 – 279.
- *El Tratado de Lisboa: la salida de la crisis constitucional: Jornadas de la Asociación Española de profesores de Derecho Internacional – AEPDIRI – Celebradas en Madrid el 17 y 18 de Diciembre de 2007*; Asociación Española de Profesores de Derecho internacional y Relaciones Internacionales. Madrid. Iustel.
- Fernández Pasarín, A.M., (2007), *Europa como opción histórica*, Barcelona: IUEE/UAB
- Fontaine, P. (2003). *“12 lecciones sobre Europa”*. Comisión Europea.
- Girón Larrucea, J.A. (2008). *“El sistema jurídico de la Unión Europea”*. Valencia. Tirant Lo Blanch.
- Luther, J. (2009). *“El constitucionalista europeo como observador participante de la democracia europea”*. ReDCE. Any 6. Núm 12. Pág 59 – 72.
- Mateo González, G. (2008), *Hacia una Constitución Europea: Las Conferencias Intergubernamentales en la EU*, València: Tirant lo Blanch.
- Mangas Martín, A.; Liñan Nogueras, D.L. (2002). *“Instituciones y derecho de la Unión Europea”*. Madrid. Ed. Tecnos.
- Martín y Pérez de Nanclares, J. i Urrea Corres, M. (2008). *“Tratado de Lisboa”*. Real Instituto Elcano. Madrid. Ed. Marcial Pons.
- Morata, F. (2005). *Història de la Unió Europea*, Barcelona: UOC
- Morata, F. (2005). *“El proyecto de Tratado Constitucional: la participación regional en el control de subsidiariedad”*. Working Papers On Line (WPOL) Núm. 09. Institut Universitari Estudis Europeus.
- Morata, F. (1999), *La Unión Europea. Procesos, actores y políticas*. Ariel Ciencia Política. Barcelona.
- Otero Silva, M. (2006). *“Opinión Pública y legitimidad democrática de la Unión Europea”*. Cuaderno Sobre Relaciones Internacionales, Regionalismo y Desarrollo. Vol. 1. Núm. 1.
- Ramírez González, V. (2007). *“El método parabólico para distribuir los escaños del Parlamento Europeo entre los Estados de la Unión Europea”*. Real Instituto Elcano. Núm. 63. (Versió On Line: <http://goo.gl/rgWUP> - Consultat Maig 2013).

- Ramírez González, V.; Palomares Bautista, A. I Márquez García, M.L. (2006). *“Un método para distribuir los escaños del Parlamento Europeo entre los Estados Miembros”*. Revista Española de Ciencia Política. Núm. 14 Pág. 71 – 85.
- Sanahuja, J.A. (2012). *“Las cuatro crisis de la Unión Europea”* en Manuela Mesa *Cambio de ciclo: crisis, resistencias y respuestas globales*. Anuario 2012 – 2013. Madrid. CEIPAZ.
- Taibo, C. (2004). *“Diez sugerencias para repensar, críticamente la Unión Europea”*. Revista interuniversitaria de Formación del profesorado. Núm. 18. Pág. 107 – 124.
- Torreblanca, J.I. (2006), "La Unión Europea: integración, ampliación, constitución", en Michael J. Sodaro, *Política y ciencia política: una introducción*, Madrid: McGraw-Hill Interamericana, Pág. 297-324.
- Torreblanca, J.I. (2001), 'Principios, intereses, instituciones y preferencias: un análisis de la racionalidad de las ampliación al Este de la Unión Europea', *Revista Española de Ciencia Política*, núm. 4, Pág. 71-96.
- Torreblanca, J. I. (2011a). "Cinco razones por las que Europa se resquebraja". *El País Domingo*, 15 de mayo. Pág. 2-3.
- Torreblanca, J. I. (2011b). "La democracia puesta a prueba". *El País Domingo*, 13 de noviembre. Pág. 10-11.
- Torreblanca, J. I. (2011c). *La fragmentación del poder europeo*. Barcelona. Icaria. Política Exterior.

Webs d'interès i consulta:

- Portal de la UE: <http://europa.eu/>
- Parlament Europeu: http://www.europarl.europa.eu/news/public/default_en.htm?redirection
- Consell Europeu: http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/european-council/index_es.htm
- Consell de la UE: <http://consilium.europa.eu/showPage.ASP?lang=es>
- Comissió Europea: http://ec.europa.eu/index_es.htm
- Euroobserver: <http://www.euobserver.com>
- Eupolitix: <http://www.eupolitics.com>
- IUEE: <http://www.iuee.eu/index.asp?parent=0&ap=1>
- IBEI: http://www.ibei.org/index.php?option=com_frontpage&Itemid=1&lang=en

Altres webs:

- http://portal.uned.es/pls/portal/docs/PAGE/UNED_MAIN/LAUNIVERSIDAD/DEPARTAMENTOS/0614/ASIGNAT/INSTDCOMUNITARIO/ACTUALIZACI%C3%93N%20TRATADO%20LISBOA.PDF (Consultat l'abril de 2013).
- <http://www.almendron.com/tribuna/la-ciudadania-europea-y-el-fracaso-del-tratado-de-lisboa/> (Consultat l'abril de 2013)

EL TRACTAT DE LISBOA.

La legitimitat de la Unió Europea.

1.- Introducció.

L'informe realitza una anàlisi del procés constitucional, intentant establir quines són les millores que aporta el Tractat de Reforma en rescatar la Unió Europea de la crisi existencial a la qual estava sotmesa després dels referèndums negatius de França i els Països Baixos.

2.- Metodologia.

El treball s'ha realitzat mitjançant la recerca bibliogràfica, articles acadèmics, pàgines d'internet i alguns articles de premsa.

Recolzament a la Constitució Europea en %. Eurobaròmetre, gener 2005.

3.- Resultats.

El Tractat de Lisboa presenta límits dins la construcció europea. La UE s'encaminava a assegurar la pau i la seguretat d'Europa, redefinint la política, la sobirania i la ciutadania amb lògica cosmopolita. Les reformes dels tractats no han corregit "el federalisme incomplet" de la UE i representen un sistema basat en una sobirania mancomunada, la governança multinivell i una redefinició de la ciutadania i la comunitat política.

Implicar Partits Europeus

Reforma sistema electoral

Reforç del PE en presa de decisions

Abandonar la lògica nacional

Comunitaritzar Política Exterior

Implicació ciutadana

4.- Conclusions.

- Un reequilibri institucional a favor del Parlament Europeu, ja que l'actual procediment d'elecció no suposa un mecanisme legítim i responsable per a la Unió, encara que és una de les institucions més ben valorades.
- El dèficit democràtic continua sent un problema.
- La legitimitat democràtica de la UE descansa en la legitimitat democràtica que té cada estat membre.
- El panorama de l'acció exterior de la UE es bastant ombrívol.
- El SEAE podria convertir-se en un veritable cos diplomàtic, però aquest objectiu depèn de les funcions que finalment se li atribueixin.

Font imatges:

- Gràfic recolzament a la Constitució Europea en %. Eurobaròmetre gener 2005.
http://ec.europa.eu/public_opinion/index_en.htm
- Imatge mapa "EU Constitutions state of debate". Pàgina de la BBC:
<http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/3954327.stm>

Annex Informe

Procés de Codecisió.

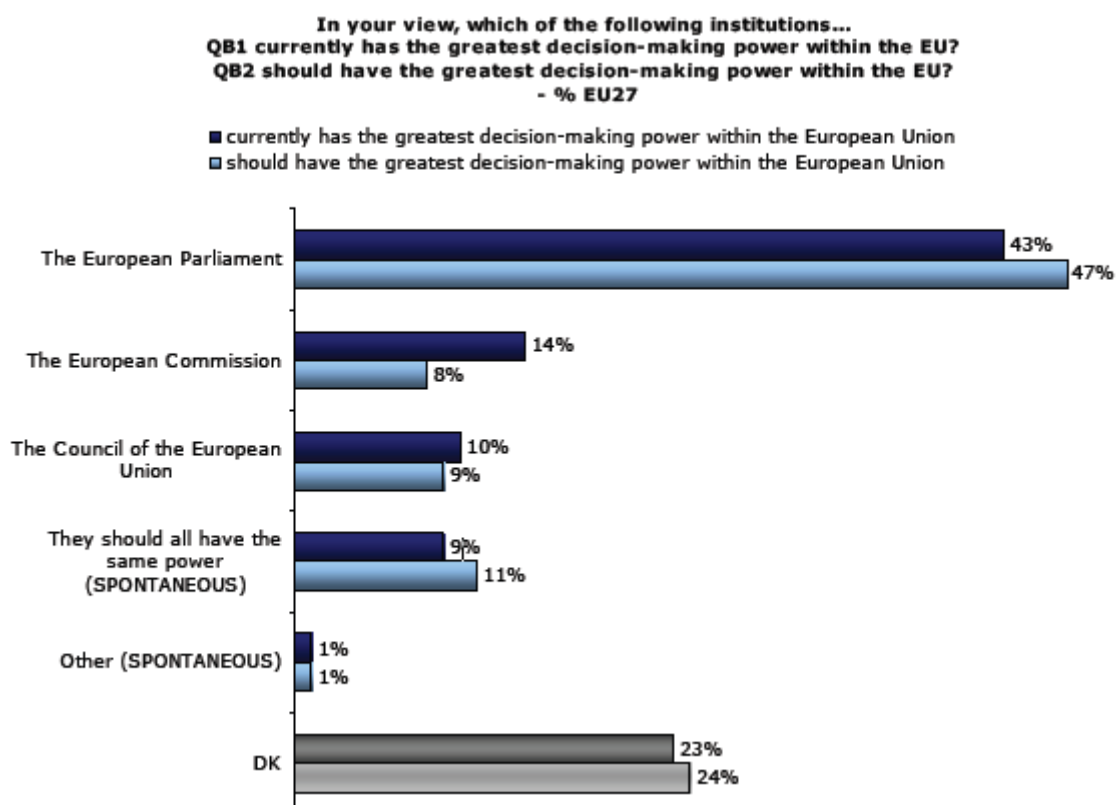

Font: <http://e-ducativa.catedu.es>

Taula comparativa del Tractats de Maastricht, Amsterdam, Niça i Lisboa. (Elaboració pròpia).

Tractat de Maastricht – Tractat de la Unió Europea.	Tractat de Amsterdam.	Tractat de Niça.	Tractat Lisboa.
Firmat 7 de febrer 1992. Entrada vigor 1 Novembre de 1993.	Firmat 2 octubre de 1997. Entrada en vigor 1 de maig de 1999.	Firmat 26 febrer de 2001. Entrada en vigor 1 de febrer de 2003.	Firmat 13 de desembre de 2007. Entrada en vigor el 1 de desembre de 2009.
Preparar la unió monetària i introduir elements de unió política.	Reformar les Instituciones per l'adhesió de futurs estats.	Reformar institucions perquè la UE funcioni eficientment amb 25 estats membres.	Fer la UE més democràtica i eficaç. Capacitat d'abordar com actor unitari els reptes del futur.
Ciudadania, polítiques comuns, assumptes exteriors i interiors.	Transparència.	Eficàcia.	Democràcia, eficiència, competències.
Estableix la Unió Europea. Procés de codecisió. Protagonisme al parlament. Noves formes de cooperació intergovernamentals. Defensa (PESC) i justícia (JAI). Decisions política interna.	Modificar, re numerar i consolidar els tractats de CEE (Comunitat Econòmica Europea). Millor a en la presa de decisions.	Composició de la Comissió. Re definir sistema de vot del Consell Europeu.	Augment de les competències del parlament. Canvi en procediments del vot del Consell Europeu. La iniciativa ciutadana. Caràcter permanent del presidents del Consell Europeu. Alt Representant per Assumptes exteriors. Nou servei diplomàtic.
			Aclareix les competències atribuïdes a la UE, a les estats membres i les que es comparteixen.

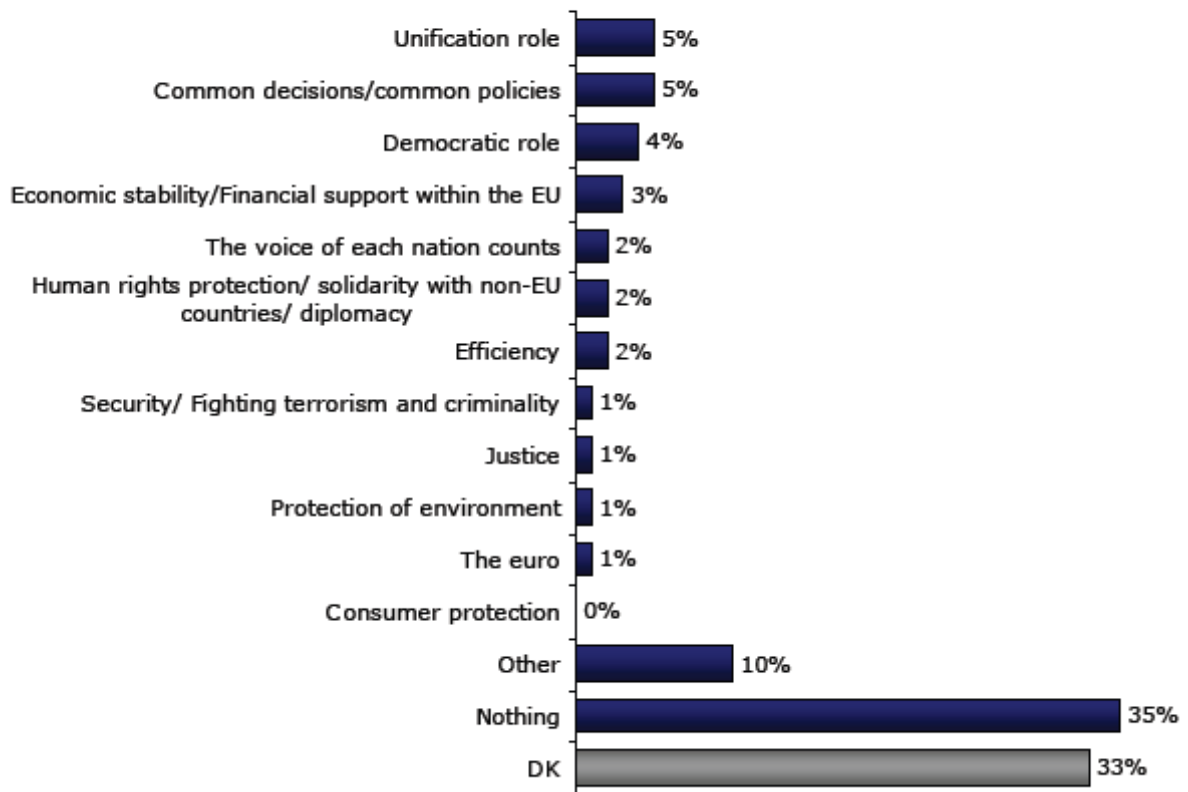
Resultats rellevants Eurobarometre del 2008 i 2011 en referencia al Parlament Europeu.

Font: Eurobarómetre 2011

Aquest primer gràfic de l'Eurobarometre de l'any 2011 en referencia a les institucions de la Unió Europea s'observa com els ciutadants de la Unió el Parlament Europeu. Recordem que és la única institució que és escollida democràticament pels ciutadans de la UE. Com s'observa en els resultats un 47% dels enquestats considera que el Parlament Europeu hauria de tenir més pes en la presa de decisions, encara que un 43% considera que actualment té un pes important en el procés de *decision-making*. S'observa també que la Comissió i el Consell Europeu es veuen relativament perjudicades en la valoració, ja que els ciutadans consideren que no tenen tan pes en el procés.

QB10 When you think about the European Parliament is there anything in particular that you appreciate about it?
Open ended question - % EU27

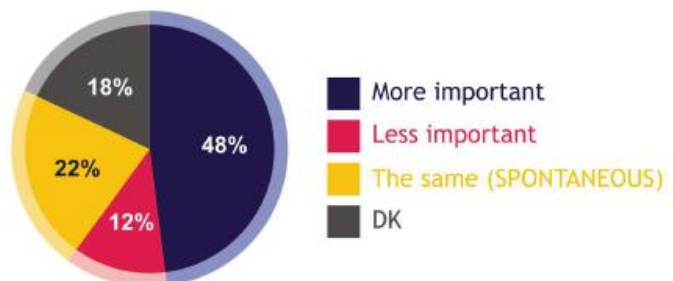
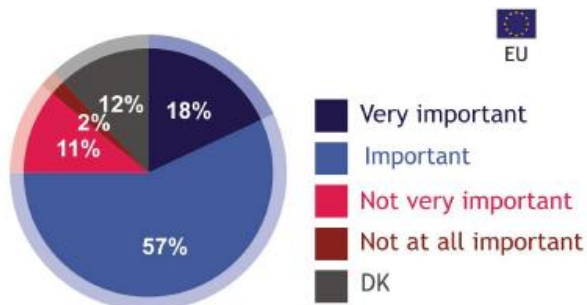

Font: Eurobarómetre 2011

En aquest gràfic observem el que els ciutadans opinen obertament sobre el Parlament Europeu, encara que la majoria dels ciutadans no tenen una opinió ferma sobre la imatge de la institució, tot i que es valora positivament. Es pot veure com s'opina sobre el seu rol, el rol democràtic, el suport econòmic o en les decisions comunes.

Question: QB14 In your opinion, is the role played by the European Parliament in the life of the European Union...?

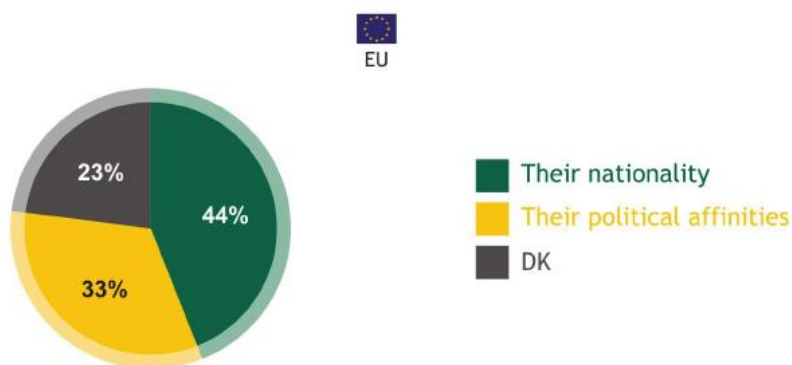
Question: QB15 Would you personally like to see the European Parliament play a more important or less important role than it currently does?

Font: Eurobaròmetre 2008.

En aquest altre gràfic observem el que el ciutadans de la UE opinen sobre el rol del Parlament Europeu. En el primer s'observa quin és el rol/paper que juga la institució dins la UE i podem concloure que la majoria opina que el rol del Parlament és molt importnat o important. En el segon gràfic, mostra la valoració sobre si el Parlament hauria de tenir un paper més o menys importants, i pel que s'observa la majoria dels ciutadans creuen que hauria de ser major.

Question: Qb8 And, in your opinion, do MEPs sit in the European Parliament according to...?

Font: Eurobaròmetre 2008.

Finalment, en aquest gràfic s'observa la opinió dels ciutadans enfront a la distribució dels europarlamentaris. Com veiem hi ha una diferencia de deu punt respecte si s'han d'agrupar segons afinitats polítiques o per nacionalitat. Hem de recordar que actualment s'agrupen per afinitats polítiques, la qual cosa provoca majories parlamentaries. Tanmateix, si s'agrupessin per nacionalitat la lògina nacional seria una de les prioritats a tenir en compte a l'hora d'observar els resultats de les aprovacions.